

สักกบรรพคำฉันท์

ของเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้านารินรัตนา

โปรดให้พิมพ์

ในงาน
เมื่อปีฉลู พ.ศ. ๒๔๖๔

ทะเบียน

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนาคร

ที่ระลึกในงานพระเมรุ ณ ท้องสนามหลวง เฉลิมพระเกียรติ ร.๙ นครราช

1 ก.ค. 2532

สักกบรรพคำฉันท์

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้านาริรัตนา

โปรดให้พิมพ์

ในงานเมื่อ ๕ เมษายน ฉลู พ.ศ. ๒๔๖๘

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

เลขห้อง 104

เลขหมู่ 895.9114
ส 519

เลขทะเบียน ม.32 ป. 15537

สักกบรรพคำฉันท์

---

๑๔ ปางไทบรมบุตรท้าว ศรีสญชเยศยง
ยศยิ่งวราฤทธิดำรง ภพแผ่นสุธาธาร
◎ เสด็จเนาอรัญนุประเทศ วนเวศพิศาลสถาน
อาศรมศิวาวิษณุดาล นฤมิตประดิษฐ์ถวาย
◎ ทรงเพศดาบสผนวช ณพนมคิรีราย
แสวงบุญบำเพ็ญผลบวาย รษตรีวาวาร
◎ กับไทธิดาบรมนาถ มัทราชภยาล
นามท้าวมัทรีวิมลมาลย์ นรลักษณลำยอง
◎ พักตร่องลอองอรอนงค คยมิมลทินหมอง
ดุจจันทรมณฑลทรรอง ยมิพานพะราคิน
◎ เกศาคขลับกลคือปีก ภุมเรศโยยบิน
ไรเรียบจุไรอรุพิน ทรแกล้งผเจียนขง
◎ พระกรรณใบวิลัยเลิศ ทิพยกลิบยยฝาทรง
ทวยเทพย์คณานิกรบง กชเปรียบบเปรียบปูน

◎ นาสาสุดาวิสุทธิ์ยิ่ง ธำรงรัตนขอขุน
เมืองอินทรทรงคชวิบลย์
◎ ไนยเนตรแม้นัยม์ฤค ยเปรียบพฤทัน
ขนงนางประเล่ห์ศรมหันต์ จตุพาหุเกรียงไกร
◎ โอษฐแสงวิสุทธิอรุโณ กลสรวลบสรวลใส
แสงทันตปานนิลระไร รตนเรียบจำรัสศรี
◎ ปรางเปรียบจะเปรียบผลมะปราง เสมอปรางพระเทพิ
คางสิหเปรียบหณก็มี วรลักษณเทียมองค์
◎ พระศอสมรวรวิไล ยวิลาสประดุจทรง
ศอพาหนาสน์บรมหงส์ จัตุรพักตรธทรงขร
◎ งามงวงคเชนทรลมุน ก็บมิปุนพระกรอร
นิ้วน้อยคือกลงกลบวร นขพรรณรายเรือง
◎ เต่งเต้าประโยทรคือยง กชทิพยนองเนือง
ในสระสวรรคประเทือง อยัติงาคชาทรง
◎ กัทลิสุวรรณยเปรียบ อรเอวอนงค์ยง
ไข่ปานเสมอขัติยวง ศคือพรหมรังสรรค์

◎ ชังฆาวิมลกลคือปลี นพมาศฉายฉัน
ยาทาวราวิสุทธพรร ณลมุนประภาพพา
◎ ทรงเบญจลักษณพร้อม ศุภสุนทรกายา
กาเยนทรอัยสรคณา ก็บเท่าบเทียมทัน
◎ ศรีสังข์ไล้สุวรรณมาศ ก็ดูจประกอบกัน
ผิวมางสวิไลยลักษณวรร ณลอออลอองค์
◎ ชื่อต่อบพิตรภรรดา ประฏิบัติคงตรง
ตามติดคือศิษยผจง จรพักตร์เดียวดาย
◎ ท้าวโทษนำบุตรบุตรี ยุพราชสองสาย
สมรจากสุธารฆรหมาย สถิตในพนาทวา
◎ เนาในอรัญนุประเทศ ศิรินทรสมญา
วงกฎพนมพนมหา ธก็ทรงผนวชใน
◎ จำเริญเมตตาจัตุรพรหม วิหารแผ่ไป
ทรงศีลสังวรประไพ สิริสุขสถาผล
◎ สยสัตมาศบริบูรณ์มิชิดล
นามชูชกาทรพิกล พิการทั้งอินทรีย์

◎ มาขอพระหน่อยรมอง ปราโมทยสองกิรมยมี
คก็อวยอำนวยปรีดิ์ มนนาถธชมทาน ฯ

๒๑ ◎ เบ็องบรรพ์เทพีมัทรีดาล ชมพระสมภาร
หทยกมลมาลย์ ธยำเพ็ญ

◎ ท้าวห่อนหวั่นไหวฤทัยเปน ท้าวธปองเปน
กุศลพิสุทธิเหน พระศาสดา

◎ สรรเสริญแห่งบุตรทานา สาธการา
วิชลวิลมหา กยินดี

◎ ชมทานบานบารมีมี โสมนัสปรี
จิตต์สมหิษ ดิเปรมปรา

◎ สองท้าวอยู่สุขสถิตสา จำเริญเมตตา
ธรบริสุทธิศรัทธา ประนินทิน ฯ

๑๖ ◎ ปางนั้นเทวราชยดินทร์ พิภพดาวดึงส์สถาน
บดีสวามินทร์

◎ วิตกด้วยกาลกิจการ บำเพ็ญกุศลทานา
หน่อทศพลญาณ

◎ ในกาลวันวารเวลา ชูชกพฤฒมา
มาส่สำนักนิ์นักพรต
บ
◎ ขอสองยุพเยาวเอารส พระองค์ปลงปลด
มิได้เสียดายบุตรา
◎ หวังรักเปนพระศาสดา ยิ่งยิ่โยรสา
ทั้งสองบเอออิ่มทาน
◎ จิ่งเกิดอัศจรรย์จักรวาฬ โกลาหลดาล
ขนเมรมาศหวาดไหว
ไ
◎ ยังไทเทพิเดียวใน อาศรมอาไศรย
บำเรอบำรุงราชา
◎ ละไว้ยาจกใดมา ขอราชชายา
มิทริ่ยู่เพื่อนเคืองเข็ญ
◎ พระองค์จักเออออวยเปน ท่านท้าวหากเห็น
ในสร้อยสัพัญญุตญาณ
◎ นับได้ในพาเหียรทาน พระอวยเอาภาร
บได้วิมุติขาคา

◎ แม้นมาดอัชฌติกา มางสโลหิตา
หฤทัยในภูธร
◎ แมมยาจกมาวอน ขอสงสาทร
พระองค์จะอวยด้วยดี
◎ ท้าวเผดียมจิริยังไข่มี โลภแรงราวี
วิยัติบำยัดหฤทัย
◎ นางท้าวเพื่อนท้าวเข็ญใจ ใครขอพาไป
ประเทศสถิตถิ่นฐาน
◎ ชายชาติตำไร้ทรพาล ทรพลสันดาน
จะเล้าจะโลมเล้ยงนาง
◎ เปนยาทยริจาในปาง นั้นนุชจะหมาง
จักหมองพระทัยชายา
◎ เสียดายชาติเชือกษัตรา ประยุรวงศา
จะเสื่อมจะสญเดโช
◎ ราชาจักเนาเอโก ห่อนมีใครโท
จะเท่าทุเรศอารัญ

◎ แสวงหาผลผลาเผือกมัน ต่างต่างมีพรรณ
พนุพนัสนำมา
◎ ใครจักบำรุงผดุงผดา เปนศิษย์แสวงหา
น้ำสรงแลฉันอันเคย
◎ พระองค์บมีสุขเสบย พรตกรรมอันเคย
จะขาดบำราสจตุพรหม
◎ ควรกูลงสู่อาศรม แสร้งทำคำคม
อุบายด้วยกลวิงวอน
◎ ขอไทเทพีศรีสมร มัทรีอรอร
ประกอบด้วยเบญจกัลยา
◎ ครั้นราชประสาทวรชา ยาแล้วอาตมา
จะทูลถวายคืนคง
◎ หวังไว้ปฏิบัติบาทบงสุ์ ในห้องไพรพง
พนมพนัสอาราม
◎ ผ่ายกูจักมีคุณคาม ภิรภาพเหลือหลาม
วิสุทธิประเสริฐมหิมา

◎ ชูช่วยยกยอดทานา ยารมิโอพาร์
ประพฤติเพื่อเบาราณทาน ฯ

๑๔ ◎ สมเด็จสหัสสนัยท้าว ดำริห์กิจในกาล
ยลชอบระบอบธ์ทยาน จรจากสวรรคา

◎ กลับกลายพระกายนฤมิตเปน พฤฒิพราหมณาคลา
สรรพางคพูลพิกลกา ยพิการพิงชัง

◎ มือซ้ายก์อารกรจรด ยทยาทเชชัง
ขวาทรงประคำกลรวัง จตยาทเบียดเบียน

◎ ถุงย่ามสพักอังสสพาย กลใส่เสบียงเนียน
เสร็จเพศพราหมณ์เจียน จรไคลครรไลเดิร

◎ ไต่ตามถลามรรคแนว พนเวศโตรกเตริน
วุ้งวงพนมศิขรเนิน ก์ลดลมิทันนาน

◎ ถึงยอยก์ยอกรประนม อภิวันทนาการ
แล้วพราหมณกล่าวพจนสาร ศรสนทราทล ฯ

๑๑ ◎ ข้าแต่บพิตรพงศ์ อดิศรธิเบศร์สูรย์
เนื้อหน่อพุทธางกูร วรโลกยตรัสไตร

◎ แต่ท้าวสำราญรมย์ ละสนมราไชย
สู้สู่พนาไลย บรรพชาบำเพ็ญเพียร
◎ ยังสุขศรีสวัสดิ ฤพิบัติใดเบียน
ฤาโรคยังเสถียร สถิตไทฤไข่มี่
◎ ฤาท้าวสำราญราช หฤทัยนาถปรีดิ์
ฤาทุกขทุกทวี เทวษไทธขุ่นเข็ญ
◎ หนึ่งภัยคือศัตรู อริราชปองเบ่น
ภัยพยัคฆเคืองเข็ญ จตยาทนานา
◎ ปวงสัตว์ก็หลายเพศ ณประเทศอรัญญา
ยังไกลกุฎีดา บสยวชผนวชเนา
◎ หนึ่งยังแสวงหา ผลพฤกษเทือนเทา
พันไพรศิขรเขา คิริรัตนเนืองนันต์
◎ ฤาร้ายวิชลกาย ผลวายบครันฉัน
ฤาเปนประมาณครัน บริโภคเพรางาย
◎ ซึ่งข้าพระบาทบูล สุรราชฤาสาย
ขอท้าวธบรรยาย กลกิจนุกิจแถลง

◎ เบื้องบรรพ์พระเวสสัน ดรพ่ังคดิ์แสดง
จึงกล่าวยุบลแจง ศุภสารวิถารสนอง
◎ อ้าดูรพฤฒมา ทชิ์พราหมณาป่อง
ถามกิจทั้งผอง คุณนั้นประมาณมิ่
◎ แต่เราผนวชใน พนไพรพนาลิ่
สร้างพรตพิธิปริ์ ดิมโนภิรมยา
◎ นฤทุกขนฤโศก นฤโรคโรคา
เวทภัยบพาธา จตุบาทบใกล้กราย
◎ พฤกษาผลาหาร ก็อเนกบพักขวาย
ขวนหาก็ง่ายดาย ยมิยากพระทัยหา
◎ ทั้งนกเพื่อบุญ บำเพ็ญอเนกา
จึงกอประด้วยสา ทรสุขสำราญรมย์
◎ สัตว์ร้ายบกรายกล้ำ กุฎิเขตพระอาศรม
คณานิยมกรม สัตมาสมาเนา
◎ เออพราหมณามา ดลถิ่นลำเนาเขา
เปนเกียรดิแก่เรา สิริสวัสดิมงคล

◎ นานาผลาหาร ผลรสตระการกล
อิกใสสอาดชล ชลาก็เย็นใจ
◎ น้องท้าวมัทรีจง จรดักตำบลใน
ตรอกห้วยณเนินไศล์ บริบูรณคราวครัน
◎ เชิญพราหมณ์พฤฒาจารย์ คมนาลิลาจรัล
ในภาชนเฉลิยงฉัน ผลพฤกษโอชา
◎ ตามแต่ฤทัยพราหมณ์ บริโภคปราถนา
จึงอินทรบัญชา สิริสาธอวยไชย
◎ ราชาพระดาบส ธก็ตริดำริห์ใน
รอยเถ้าประจงใจ จะขอสิ่งตระการกู
◎ จึงมิ่วโรภาษ พจนาดถ์เผดิยงดู
โดยจิตต์มฤชู สุจริตใสสานต์
◎ กังวลยุบลมี่ คดิ่ใดธอาจารย์
แสวงหาวิชาการ ไสยศาสตรตำหรับใด
◎ พิเคราะห์ชตาตาม นรลักษณ์ประจักษ์ใจ
หวังเปนประโยชน์ใน อิธโลกเลิยงกาย

◎ ฤๅเล่นปรอทแร่ บมิสมนิยมหมาย
มาเพื่อจะขวนขวาย สรรพยาประกอบกัน
◎ ฤๅพึงพิเคราะห์เห็น รายในบ่จุบัน
ละเคหวาสภรร ยามาผนวชใน
◎ ฤๅหนึ่งประสงค์สิ่ง อนุสนธิเยี่ยไฉน
อย่าเกรงฤทัยไข กลถ้อยคดีความ ฯ
๑๖ ◎ ปางนั้นผ่ายองค์อินทรพราหมณ์ กัมเกล้าทูลตาม
ระบอบฉบับพฤฒมา
◎ ข้าแต่บพิตรพระดา บสผู้อิศรา
แลข้าพระยาทหรพล
◎ เที่ยวภิกขาจารเลี้ยงตน ยากไร้เปนคน
พิการอุบัติอัพพลา
◎ ใช่ข้าจักพเนจรมา แสวงหาวิชา
ตำราพิเคราะห์บาปกรรม
◎ ปรอทแร่แปรธาตุไย้ทำ แพทยายำ
บชาญชำนาญรักษา

◎ ข้าอุส่าห์เสาะสืบมา ด้วยมิกขา
นสนธิในเบื้องบาทบงส์

◎ ปางพราหมณะทูลขอองค์ น้องท้าวยุพยง
ก็ทูลอุบายอุปมา

◎ น้ำพระทัยท้าวทรงศรัทธา คือดังมหา
นทีพันฤกหลั่งไหล

◎ หนึ่งนามคือคงคาไลย หนึ่งยมนาใส
สอาดสอ้านชลธิ

◎ หนึ่งนามอจิรวดี สรภูหนึ่งมี
มหิมหาหนึ่งใน

◎ บัญจนทีหลั่งไหล เพียบฝั่งชลาไลย
บหยุดบหย่อนเชี่ยวฉาน

◎ แม้นมาตรฝูงชนมากมาน ร้อนเร่าร่ำคาญ
ครหนครหายเหนื่อยมา

◎ ชวนกันวิดวักตักวา ริ้อาบหายคลา
ไปกินสำราญบานใจ

◎ จัตุบาททวิบาทปวงใน โลกไดอ้าไศรย
ยแห้งยเหือดพร่องชล

◎ อุปไมยใจจอมสากล เลี้ยงโลกอจล
ยอ่มพระทัยภูธร

◎ ข้าเจ้ามาเพื่อหวังวอน ขอองค์มหิศร
มหัจฉริยลาวรรณ

◎ ขอไทธิเบศร์นักธรรม์ โปรดตูข้าอัน
ประโยชนรับประทานทรง

◎ บารมีท่านท้าวจำนง อนาคตวงศ์
จะตรัสแก่พระปรมา

◎ สมโพธิโปรดเหล่าจตุรา บรรพสัตว์คณนา
ให้ลุยังห้องนฤพาน ฯ

๑๕ ◎ ปางนั้นนาถนรินทรก์ยินพจนสาร แห่งคำพฤฒมา
จารย์ ประสงค์

◎ สมเด็จราชบพิตรก็คิดหฤทัยปลง ในอรรถอันจง
ยหึง

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๙ นครราชสีมา

◎ วันวารกาลอุบัติพราหมณ์กถึง อาศรมสำนึง สำนักนิ์

◎ ขอสองบุตรธิดายุพาวรตระศกด กูอวยอานวยภก ดิทาน

◎ กาลนิมิตฤฒพงศพราหมณทรพาล มาขอมัทริ์ มาลย์ สุดา

◎ ท้าวห่อนหวั่นไหวหฤทเยศรวรา ในสารสุภาวา ทิพราหมณ์

◎ สมเด็จพระภูบดีก็มิหฤทัยงาม โสมนัสในความ บำเพ็ญ

◎ ประดุจดังชายชาติประดาษวิจลเข็ญ ใจยากรยำ เปน ธพาล

◎ ชายได้ทรัพย์นั้นอนันต์อเนกมากมาน ปริดาเกษม สานต์ บุรุษ

◎ ยินดีอุปไมยหฤทัยบรมพุท ธางกูรหน่ออุตตโม

◎ อาจยังศิขรินทรให้วิจลโก ลาหลเพราะเดโช
บดี

◎ ปางท้าวจะอนุญาตวรราชมหิษี แก่พราหมณอันมี
ประสงค์

◎ จึงยอพระหัดถเฉวียงกรกุมพระกรองค์ น้องท้าว
ดำรงทรง กมล

◎ หัดถเบื้องสดำธิก็ทรงวิมลคน ทิหลั่งชลาชล
ตระบัด

◎ เหนือมือพราหมณพงศผจงจิตต์มนัส ปราถนา
โดยอรรถ กถา

◎ ทานี้จงลุดังมโนรถอนา คตโพ้นและอาตมา
อุบัติ

◎ จงตรัสแก่ปรมาธิสมพุทธพิพัฒน์ โปรดปวงคณา
สัต วดล

◎ แด่นครนิพพานสถานบรมสุขจน อย่าแคล้วนิพพานผล
ผดา

◎ แล้วเอ้อนโอยฐูวิถาสุนทรสุภา ษิตสารบัญชา
วิลัย

◎ โฉมยงเยาวมัทริ์ตระศักดิ์วรไวย เรามิ่เสน่ห์ใน
สุดา

◎ แต่เรารักพระสัพพัญญุตญูสหัสสา ยิ่งเยาวชายา
อนน์ต์

◎ ปางธอนุญาตประสาทนฤมล อัศจรรย์จลาจล
ก์ดาล ฯ

๑๕ ◎ กุศลยวรยรมญาณ ท้าวธบำเพ็ญทาน ภริยา
◎ สกลวิจลโลกา โลมะหังสา แสยงสยบ
◎ ปถวิ์สหัสแผ่นภพ โลกยไหวจบ ธราธาร
◎ อมรนิกรจักรวาฬ ร้องสรรเสริญสาร ธุการา
◎ อมรนิกรภุมมา พฤกษเทวา ก์ษิณยล
◎ อมรนิกรเ์ยองยน เวหาหาวหน ก์ปริ์ดา

◎ อมรนิกรนานา ชั้นฉกามา สุราลัย
◎ อมรนิกรสยไสมย เยี่ยมพิมานชัย สลอนชม
◎ นิกรยวรคณาพรหม พร้อมกิรมย์สม นมัสถวาย
◎ อมรนิกรปวงปราย ยุษปยานขจาย ขจรคนธ์
◎ อัษรนิกรยันยล จับระบำยน พิมานทอง
◎ อัษรนิกรเนืองนอง บ้างจำเริยงสนอง เสนาะเสียง
◎ อัษรนิกรจับเคียง ดิดประสานเสียง ดุริยางค์
◎ อัษรวรสุรางคณาง ร้องสรรเสริญกลาง ชลาโดย
◎ วรุณพิบุลยโยกโยย สาธุการโปรย ก๊ซ่านเซ็น
◎ วรุทธประทุฐูเกลื่อนเปน เมฆพยัพเย็น ยเยือกดง
◎ ทินกรยวรยรรยง ยดคะคลุ้มพง พนาดร
◎ วิวิธวิจิตรดารากร จันทรแจ่มจร ทิวาวัน ฯ

๒๑ ◎ เบื้องบรรพ์เมรุมาศธรทงัน วิจลจลาบรร-
พตออนอญ ชลคอ
◎ หิมพานต์ดาลศัพทบันฦา สกลดลบ่อ
สัตวทั้งปวงหี ฤหรรษา

◎ ขุนสารหาญดูมหิมา วิจลวิจลา
โกญขนาสา ธแล่นลอง
◎ ก้องกึกไพรพฤกษแล่นสอง พยัคฆคณผยอง
ป่ยบประเปรี้ยงคนอง พนัสสถาน
◎ สีหราชลองเชิงดำเกิงพาล พลพหลหาญ
คูหาขี้มปาน ทำลายขจาย
◎ กายรลับเขาประลองทราย มฤคพิฤกหลาย
ข้างตระหลบผาย ตระลึงหลง
◎ สัตวในไพรพฤกษเดียรดง กมลวิมลปลง
ต่างคณาส่ง สำเนียงถวาย
◎ นรสิงห์สิงคนัสคนองราย กินรินกินรชาย
รำบำเรอถวาย พรท่านไท ฯ
๑๖ ◎ นานาพฤกษาแนวใน พนเวศพิไสย
พิเศษชรอุมพุมพง
◎ ลมหวนป่วนกิ่งล้มลง นฤนาทยรรยง
ก่อนคือกรกินรี

◎ ยูงยางหูกวางเสม็ดสมิ โศกสนนนทริ
ตะพิตะพ้อยอดง

◎ เกดแก้วแต้วตาดหาดปรง ปรูประประยงค์
ชงโคตะโกโยธกา

◎ พุมเรียงเหียงหันคันธา โพทเลเพกา
สมอแสมแคเคี่ยน

◎ แสงสักรักรุยรังเรียน ไผ่ผากยากเบี่ยน
แลเทียนกท่มตมกา

◎ ดูกเดื่อตาเสือสาขา กอกกำจำปา
พวามะค่าขานาง

◎ คูดคางลางลิงปริงปราง ทรางไทรไกรกร่าง
เสลาสล้างนางนวล

◎ ผลิดอกออกผลผิดผวน รดูห่อนควร
แลด่วนอยัติทรงผล

◎ นานาวิหคาโจษจล จับจิกไซ้ขน
ละวนละเวงเวหา

◎ เฉี่ยวฉายหาวหลโลกา ด้วยสุรเสี่ยงสา
พิลาสร้องสาธุการ

◎ บางขยซยเซาเนานาน เหนอพฤกษพศาล
เอนกล้ำพรรณา

◎ การเวกเฉกว่ายเวหา ไร้เยื่องยาทา
แลบินบินง่วงงุน

◎ ใช่เชิงรูปพรูณ ฝนดาลด้วยบุญ
อโฆษเสี่ยงอสนี

◎ พ้ำแลยแปลยเปรี้ยงเสี่ยงสี หนาทย่ถพิ
เสทือนสท้านหวั่นไหว ฯ

๑๑ ◎ ฝ่ายสินธุธารสา ครชลชลาลัย
ก้องกึกพิฤกใน ชลเชี่ยวฉะฉ่าฉาน

◎ ตีฟองคนองคลั่น คครก ครนก็เดือดดาล
พุ่งกระทั่งธาร ก็กระฉอกรลอกลม

◎ หมอกกลุ้มคคลุ้มมัว ทิศทั่วธราธม
ต้นเต้นรดมชม วรโพธิยาญาณ

◎ มัจฉาคณาเนา อดิเรกมากมาน
ว่ายแหวกฉแกกธาร ชลรลอกกระฉอกฉิน
◎ กุมภีลและมังกร วรนาคนาคน
ดายดาในวาริน ทรเลิกพะพานดู
◎ ฉนากฉลามก็ตามเกลี่ยว ชลเชี่ยวกระสินธู
เหราและราหู จรว่ายคระไลไคล
◎ ต่างต่างก็ผุดพ่น ชลสาธุการไกร
ดจมิ่มโนใน จิตต์โมทนาทาน
◎ สยสรรพโลกา อัศจรย์ก์บันดาล
เอิกเกริกตระหลบสถาน ทศทิศธราดล
◎ ครั้นคลายสงัดสงบ ภพโลกยสากล
ท้าวตริดำริห์ยล กลถ้อยคดีความ
◎ กูอวยอำนวยนาฏ วรราชแก่พราหมณ์
เกลือกห่อนประพฤติตาม จิตต์กูอำเภอทำ
◎ แต่หากว่าเกรงกู ก์นิงอยู่ยพรายคำ
จักเคียดว่ากูจำ จิตต์แกล้งประจากเยาว์

◎ ให้ชายชราพาธิ ชนชาติโฉดเฉา
จักโกรธพิโรธเรา กลใดใคร่แจ้งสาร
◎ ตรัสเสร็จเสด็จขาย วรพักตรภูบาล
ทัศนายุพาพาล วรอัครชายา ฯ

๒๔ ◎ บัดไทเทพี วรราชมัทรี มิศรีสุนทรา
ยลพระสวามินทร์ ธิบดินทร์ทัศนา วิมลพักตรา
กานดาตรีใน

◎ รอยราชบพิตร หมองหมางขนางจิตต์ ไป่วางหฤไทย
แห่งข้าบริจา เคืองอัชฌาไสย จึงเจ้าจอมไตร
เหลือบแลแปรดู

◎ คิดแล้วบนาน ประนมกัมกราน ทูลถามพระภู
มิจิกลใด ในข้าพธู จึงแลแปรดู
พักตรามัทรี

◎ คิดว่านุชนาฎ เคียดเคืองเบืองบาท วรราชสามี
ใช่เชิงจำนง จงจิตต์ผิดที ห่อนคิดคดี
ดั่งท้าวแหนงนาง

◎ พระเปนภัศดา ข้าเปนบริจา พระองค์แต่ปาง
ทรงเยาว์เท่าถึง บัดนี้มาขนาง ว่าข้าใจจาง
ดำกลเดียดฉัน

◎ พระองค์ประสิทธิ์ ประสาทขนิษฐ ให้เปนทานอัน
อุดมแก่พราหมณ์ ตามแต่ทรงธรรม์ ข้าสุจริตอัน
กุศลยินดี

◎ แม้เถ้าปราถนา รัตนมาศนานา สิ่งสรรพอันมี
ขอพระภรรดา ขายข้ามัทริ เอาทรัพย์ทั้งนี้
ให้พราหมณ์ตามใจ

◎ ฤาพระปราถนา มางสโลหิตา จิตต์ดวงทรวงใน
ขอท้าวหวะแหวะ แตระและให้ ไป ตามอัชฌาไสย
พฤฒมาประสงค์

◎ พระสดับตรับพจน์ สนทรมธรส ทลแถลงโดยจง
สาธุการา โมทนาด้วยองค์ ท้าวน้องปลิดปลง
จิตต์ร่วมบำเพ็ญ

◎ บัดองค์อมเรศ อันแถลังแปลงเพศ เปนพราหมณ์
ลำเค็ญ แจ้งพระไทยท้าว ทั้งสองโดยเห็น ศรัทธา
บำเพ็ญ ทั้งสองเสมอกัน

◎ จึงเทวโองการ แก่พระภูบาล สั่งสอนโดยบรรพ์
ข้าศึกคือมาร คุมพลเนืองนันต์ มาหวังประจัญ
ประจญหฤไทย

◎ คือมัจฉิริยัง ยาปธรรมจำบัง ให้บำยัดใจ
พระบัญญาธรรม์ คือขรค์อันไกร ตัดโมหประไลย
พ่ายแพ้ฤทธา

◎ ท้าวน้องคือนัย เนตรดวงหฤทัย พระองค์อันปรา
กฎปลดปลิดให้ เปนทานมหา อุดมศรัทธา
จึงกาลอัศจรรย์

◎ ข้าเถ้ายินดี มโนเปรมปรีดิ์ ในทานนักธรรม์
สาธุการา โมทนามหันต์ แต่ข้างกงัน
แก่เถ้าไข่สม

◎ อิดามัทราช ประกอบเชื้อชาติ กษัตริย์อุดม
องค์พระอิศรา บุตราบรม กรุงสัญชัยสม
ศักดิสองครองควร

◎ ขอถวายไว้คง ในเบื้องบาทบงสุ์ ประฏิบัติสิ่งสงวน
ให้สองพระองค์ ลิยโยยิ่งยวน บำเพ็ญบุญมวญ
ยลยิ่งยินดี

◎ เมื่อจักลำแดง พระองค์ให้แจ้ง แก่สองกษัตริย์
จึงมีสีหนาท ประกาศวาที ว่าตข้านี้
ใช่พราหมณ์อื่นไกล

◎ คือท้าวสักโก อันทรงเดโช จอมเทวโลกใน
ดาวดึงสาสวรรค์ ฉชั้นตรึงไตร จำนงจงใจ
มาหวังถวายพร

◎ ทั้งแปดประการ แด่พระภยาล จึงแปลงเพศจร
จากฟ้ามาดิน ดลถิ่นดิงขร วงกฎบวร
อาศรมศาลา

◎ แม้ท้าวประสงค์ พระพรใดจง รับไว้อย่าคลา
ข้าจักประสิทธิ์ พรอันเจษฎา ถวายแด่ภูวนา
โดยราชหฤทัย

◎ แล้วจึงเหาะขึ้น อากาศพ่างพื้น เลื่อนลอยอยู่ใน
สำแดงเดโช วโรเรืองไร สว่างพงไพร
อากาศกุฏี

◎ ดุจดังทินกร เสด็จเขจร จากเหลี่ยมคิรี
เย่ยมยอดยคนธร หมดเมฆราคี ร่งเรืองรุจี
แจ่มแจ้งคัคณานต์ ฯ

๑๑ ◎ สมเด็จพระเพสสัน ดรราชภูบาล
แจ้งในฤทัยสาร จิตต์ปริดิเปรมปรา
◎ จึงมิชโยงการ วิถารอรรถสารา
แก่เทวราชา วัชรินทรทันใด
◎ หนึ่งข้าจะสรวมพร วรสิทธิอวยไชย
ให้บำบัดบันเทาใน ชนกาพิโรธเรา

◎ จงเรียบพหลหมู่
มาเชิญดำเนิรเรา
◎ ไอศรย์สมบัติใน
ดุจเดิมนิยมปอง
◎ หนึ่งปางเสวยรมย์
ผู้ผิดประทุษฐกล
◎ ขอข้าเมตตาจิตต์
ปล่อยปละให้รอดกร
◎ หนึ่งหมู่ทลิทก
เข็ญใจก็ไยผ่อน
◎ หนึ่งหญิงอุบัทรพ
อย่าถูกอย่าถือกาย
◎ ให้เราภิรมย์ชม
น้องท้าวมัทริไท
◎ หนึ่งสองพระองค์เอา
ของพระชนมา

จัตุรงค์เสด็จเทา
ยุรยาตรคนครอง
พิชัยเชตอดรสนอง
รพแผ่นธราดล
สุขสมสถาผล
ชนโทษอันถึงมรณ์
มิตรภาพอาทร
ชนมชีพคงคืน
กระยาจกอันโหดหิน
พำนักนิเราอย่าดูดาย
จิตต์เราอย่ามุ่งหมาย
ภริยาบุรุษใด
สุขสมสำราญใน
ประฏิบัติอัตรา
รสราชกุมารา
ยุสมยินจำเริญนาน

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๙ นครราชสีมา

◎ ขอเชษฐ์ไดัครอง ภพแผ่นสุธาธาร
ยศเกียรติโอฬาร ขจรทั่วธราดล
◎ อนึ่งเราเสด็จถึง นคเรศโสภณ
ขอจงอุบัติฝน รัตนเจ็ดประการดาล
◎ หนึ่งราชทรัพย์ใน ณพระคลังอันม้วนมาน
เราอวยอำนวยทาน แก่ยาจกทั้งปองปวง
◎ ขอได้ทิษฐ์ธรรม บริบูรณเต็มดวง
อย่ามีจิตต์แหนหวง ทรัพย์นั้นอย่ายินดี
◎ หนึ่งขอประกอบทาน ศีลอันอุดมดี
ศรัทธาคงวายชี วิตเราอุบัติบน
◎ ชั้นดุสิดาสวรรค์ ครั้นสิ้นกรรม์กวายชนม์
ลงสู่ปฏิสน ธิตระกูลกษัตรา
◎ แล้วได้ผนวชเปน วรพุทธศาสดา
ตรัสแจ้งพระธรรมา บริบูรณโดยบรรพ์
◎ อัษฎางค์ประการพร วรเดชสยสรรพ์
เราขอประสิทธิพลัน สหัสนัยธงอวย

895.9114
104 ส519 น.32 ฉ. 15537

◎ ให้เสร็จสำเร็จดัง
จงอินทรบรรจวย
๑๒ ◎ สหัสนัยธิจึงอวย
ชัตยาธนิยม
◎ ธก็อวยพรพิพัฒน์
นรนาถมหิศร
◎ วัชรินทรมาน
จะสัมฤทธิวรโพ
◎ ยมินานบิตุราช
จตุรงคไสว
◎ จรเพื่อจะนิมนต์
ยสผู้อิศรา
◎ นัคเรศมหิท
ธ ๘ ๘
จตตเจตนพระองค์
◎ วรยาทประพฤติ
สุจริตวิไสย

มโนรถภิรมย์รวย
พิสดารประการสม
พรนาถบรม
จิตต์ขอวรพร
ศรีสวัสดิบวร
วรสิทธิตโม
ศุภสารวโร
ธิวิสุทธิมไห
วรยาทครรไล
พยุหยาตลีลา
วรพุทธพระดา
จรครองภพคง
ธิมหายศยง
กจะสมหฤทย
วรจิตตวิไลย
ศิลสัจบำเพ็ญ

◎ กุศลสันนิจยา ปรโลกจักเปน ๑ จะจำเริญผลเห็น สุขสมบริบูรณ์ ๆ

◎ แล้วอวยพรพุทธางกูร จอมเทวกุญล ๒ อำลากษัตริย์บัดกาล

◎ เหาะขึ้นยังทิพยพิมาน ดาวดึงสาสถาน ๓ อันเปนนิวาสอมรินทร์

◎ เสวยทิพยโอฬาร์อาจิณ ทวยเทพยเทพิน ๔ ประนมบังคมบทมาลย์

◎ ขึ้นปวงอัยสรนงพาล ๕ มหิมัฆวาน ทั้งสามพธูคู่บุญ

◎ หนึ่งจิตราศุภสุน ๖ ทรรูปเพ็ญบุรณ์ วิมลลักษณลาวรรณ

◎ หนึ่งสุชาดาดับกัน ๗ ทรงโฉมเฉิดฉัน ลออลอองค์อร

◎ หนึ่งสุธรรมาดวงสมร ๘ ทั้งสามสุนทร ละองค์แลองค์ทรงลักษณ์

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๙ นครราชสีมา

◎ สุรางค์สาวสวรรค์ตระศักดิ์ เผ้าบำเรอรักษ์
ดั่งดาวประดับศศิธร

◎ สมศรีสมสวัสดิ์สมสมร สมบัติอมร
พิเศษประเสริฐสมบูรณ์
